

مشاوره چیست و مشاور کیست؟

محمد داوری

در روزهای اخیر خبر مربوط به دادن مجوز مشاوره به روحانیون و طلبه‌های حوزه علمیه خیرساز شده است و با ورود نمایندگان مجلس که خواستار طرحی شدند برای دادن این مجوز، واکنشها گسترده شد و از اعضای نظام مشاوره‌ای گرفته تا کارشناسان و صاحب‌نظران این حوزه واکنشهایی را داشته‌اند هر چند به دلیل در میان بودن پای حوزویان انتقادهای بیشتر محافظه‌کارانه بود، اما میشود به‌طور کلی مخالفت صاحب فن با این تصمیم را در بیشتر این واکنشها دید. برای اینکه بتوانیم به ریشه دلایل مخالفتها که بنده نیز به عنوان يك مشاور شاغل در حوزه تحصیلی و تربیتی شاغل در مدارس با آن مخالف هستم، پی ببریم باید برگردیم به این پرسش اساسی که مشاوره چیست؟ و مشاور کیست؟ که در صورت محوریت قرار دادن پاسخ این دو پرسش کلیدی به خوبی در خواهیم یافت که آیا فارغ‌التحصیلان حوزه علمیه میتوانند خدمات مشاوره‌ای ارائه بدهند یا نه، صرفنظر از اینکه متأسفانه در حال حاضر نه تنها روحانیون بلکه بسیاری از افراد دیگری که صلاحیت حرفه‌ای ندارند نیز در بازار مشاوره فعال هستند. برای پاسخ به پرسشهای فوق باید گفت يك تلقی یا تعریفی عام و عوامانه از مشاوره وجود دارد که بر اساس آن هر موضوعی را میتوان مصداق امر مشاوره‌ای قرار داد و هر فرد دارای تجربه و دانش در آن حوزه را میتوان مشاور خواند. مثلاً کسی که در حوزه خرید و فروش ملک یا خودرو تجربه و دانشی دارد، گفته میشود فلانی مشاور املاک یا خودرو است که معمولاً این افراد بیشتر متکی بر تجربه و هوش هستند تا دانش. در این تلقی از مشاوره نه نظام مشاوره‌ای داریم و نه ساختار و سازمانی که بتوانیم پیرامون صلاحیت مشاوران این حوزه ارزیابی داشته باشیم و از موضوع بحث این یادداشت هم خارج است. هر چند مشاوره به عنوان يك امر ضروری چه در فرهنگ دینی و چه در فرهنگ ملی و جهانی يك امر عقلانی است و به همه افراد توصیه میشود تا برای پرهیز از تکرار تجربه‌های تلخ و بالا بردن احتمال موفقیت و کاهش هزینه‌ها و آسیب‌های ناشی از تصمیم‌های غیرعلمی با صاحبان دانش و تجربه مشورت کنند، اما آنچه در این نوشته مدنظر است مشاوره تخصصی و حرفه‌ای و روانشناختی است که از این منظر مشاوره يك فرآیند علمی است و به

منظور شناسایی و تحلیل و ارزیابی راهکار و درمان مسائل و مشکلات مراجع صورت می‌گیرد و مشاور کسی است که تحصیلکرده رشته مشاوره و گرایش‌های تخصصی در حوزه‌های مختلف است و دارای صلاحیت‌های حرفه‌ای برای ارزیابی خدمات مشاوره‌ای است. لذا به نظر می‌رسد همان‌گونه که نظام مشاوره و روانشناسی با مشاوران زرد و غیرحرفه‌ای مقابله کرد و حتی در اقدام شجاعانه لیست تعدادی از فعالان بازار سیاه مشاوره را منتشر کرد، باید در مقابل مجوزهای قانونی و شبه قانونی به افراد غیرحرفه‌ای و فاقد صلاحیت نیز موضع جدی داشته باشد و مانع تحمیل آسیب‌های متاثر از آن به کودکان و نوجوانان و خانواده‌ها شود و نکته مهم‌تر اینکه زمزمه‌های ورود حوزویان به مدارس و آن‌هم در جایگاه مشاور، نه معلم دینی و قرآن، بیشتر نگران‌کننده است، چراکه مشاوره تربیتی و تحصیلی و روانشناختی کودک و نوجوان بسیار حساس‌تر و مهم‌تر از مشاوره بزرگسالان است و هرگونه خطای ناشی از غیرحرفه‌ای بودن اثرات مخرب، عمیق و بلندمدت با آسیب‌های همه‌جانبه بر ذهن و روان دانش‌آموزان خواهد گذاشت، لذا در این راستا نیز متولیان حوزه مشاوره در وزارت آموزش و پرورش باید واکنش نشان داده و برای تصدیق پست مشاوره در مدارس شاخص‌های علمی و حرفه‌ای سختگیرانه‌تری را مدنظر قرار دهند تا جایگاه مشاوره و مشاور در مدارس از دیدگاه دانش‌آموزان و والدین آنها بیش از این مخدوش نشود.

منبع: روزنامه‌ها ۳ آبان ۱۴۰۱